

Rakenteellinen sosiaalityö

opetussuunnitelma
2024–2026

Sosnet
yliopistoverkosto

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto

ERIKOISSOSIAALITYÖNTEKIJÄN KOULUTUS

**RAKENTEELLINEN SOSIAALITYÖ
-ERIKOISALAN
OPETUSSUUNNITELMA 2024–2026**

Rakenteellisen sosiaalityön erikoisalan opetussuunnitelman (70 op) rakenne:

1. ERIKOISALAOPINNOT (40 op)

- 1.1 Rakenteellisen sosiaalityön perinne ja asiantuntijuus (5 op)
- 1.2 Rakenteellisen sosiaalityön yhteiskunnallinen konteksti ja muuttuvat toimintaympäristöt (5 op)
- 1.3 Valtaistuminen ja osallisuustyö (5 op)
- 1.4 Tiedontuotanto ja sosiaalinen raportointi vaikuttamisen välineenä (5 op)
- 1.5 Julkisuustyö ja viestintä (5 op)
- 1.6 Ihmisoikeudet ja oikeudenmukaisuustyö (5 op)
- 1.7 Hyvinvointipolitiikka ja strategiatyö (5 op)
- 1.8 Toimintaympäristöjen ja palveluiden kehittäminen (5 op)

2. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOPINNOT (20 op)

- 2.1 Arviointi- ja vaikuttavuustutkimus rakenteellisen sosiaalityön välineenä (5 op)
- 2.2 Tutkimus- ja kehittämismenetelmät (5 op)
- 2.3 Tekstien kriittinen lukutaito ja tulkinta (5 op)
- 2.4 Tieteellinen raportointi ja asiantuntijakirjoittaminen (5 op)

3. TIETEELLIS-KÄYTÄNNÖLLINEN LOPPUTYÖ (10 op)

ERIKOISSOSIAALITYÖNTEKIJÄN KOULUTUS

Erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavia, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoisia koulutuksia, joilla vastataan korkeakoulujen ja työelämän yhdessä määrittämiin työelämän osaamistarpeisiin.

Yliopistojen erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija aiemman koulutustaustansa ja työkokemuksensa pohjalta 1) kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä määritellyllä työelämän osa-alueella, 2) hallitsee asiantuntijaroolin edellyttämän tieteellisammattillisen erikoisosaamisen ja sen yhteydet toimintaympäristöön, 3) pystyy tieteellistä tutkimustietoa tai taiteellisen toiminnan menetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään erikoistumisalansa ammatillisia käytäntöjä ja 4) kykenee toimimaan yhteisöissä ja verkostoissa oman erikoistumisalansa asiantuntijana (Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista 794/2004; 20 a §).

Erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen kohderyhmänä ovat henkilöt, jotka ovat suorittaneet yliopistollisen maisterin tutkinnon, joilla on oikeus harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia Suomessa (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015, 7 §) ja joilla on työkokemusta sosiaalityön tehtävistä.

RAKENTEELLISEN SOSIAALITYÖN ERIKOISALA

Rakenteellisen sosiaalityön tarve paikantuu yhä monimutkaistuviin yhteiskunnallisiin ongelmiin sekä sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kehittämisen ja muutosvaateisiin, joiden vuoksi on tärkeää tunnistaa ja analysoida sosiaalisten ongelmien rakenteellisia syitä sekä pyrkiä vaikuttamaan niihin. Myös sosiaalihuoltolainsäädäntö (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 7 §) korostaa rakenteellisen sosiaalityön merkitystä ja painottaa sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon keräämistä ja välittämistä sekä sosiaalityön asiantuntemuksen hyödyntämistä hyvinvoinnin edistämisessä.

Rakenteellisen sosiaalityön erikoistumiskoulutus tarjoaa tiedolliset, taidolliset ja tutkimukselliset valmiudet toimia erikoisosaamista vaativissa sosiaalityöntekijän tehtävissä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä, sosiaalialan järjestöissä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tiedontuotannon, julkisuustyön ja strategisen suunnittelun tehtävissä.

Rakenteellisen sosiaalityön erikoistumiskoulutus antaa valmiudet tuottaa asiakastyöhön perustuvaa tietoa asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä palvelujen vaikutuksista, antaa toimenpide-ehdotuksia sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi kuntien ja hyvinvointialueiden sekä asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi. Erikoistumiskoulutuksen suorittanut opiskelija osaa tuoda sosiaalityön asiantuntemuksen osaksi monitoimijaisia verkostoja. Opiskelija saa valmiuksia toimia yhteistyössä asukkaiden, asiakkaiden, kunta- ja hyvinvointialueiden toimijoiden sekä yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa paikallista ja alueellista sosiaalityötä sekä muuta palveluvalikoimaa kehittämällä. Rakenteellisen sosiaalityön erikoistumiskoulutuksen suorittaneet sosiaalityöntekijät toimivat palveluorganisaatioidensa tiedon- tuotannon ja vaikuttamisen erityisasiantuntijoina sekä rakenteellisen sosiaalityön toimintakäytäntöjen kehittämisen edelläkävijöinä.

OSAAMISTAVOITTEET

1. Koulutuksen suoritettuaan opiskelijalla on valmiudet toimia vaativissa rakenteellisista sosiaalityötä koskevissa asiantuntijatehtävissä. Opiskelijalla on:
 - tietoa ja taitoa toimia ja vaikuttaa yhdessä asiakkaiden, kansalaisjärjestöjen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden sektoreiden toimijoiden kanssa toimimattomien rakenteiden tunnistamiseksi ja kehittämiseksi.
 - valmius voimaannuttaa ja valtaistaa asiakkaita osallistumaan ja vaikuttamaan omaa elämäänsä ja yhteiskuntaa koskeviin kysymyksiin ja päätöksentekoon.
 - valmius tuottaa tietoa asiakkaiden tarpeista ja elinoloista ja niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä määrittellä tavoitteelliset toimet ongelmien korjaamiseksi.
 - valmius tuottaa tietoa ekososiaalisesti kestävästä toimintaympäristöistä ja -käytännöistä.
 - valmius ja taito tuoda asiakaskansalaisten sekä sosiaalityön asiantuntemus eri tasoilla tapahtuvan politiikan ja päätöksenteon avuksi.
2. Opiskelija hallitsee rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijaroolin edellyttämän tieteellisammattillisen erikoisosaamisen ja sen yhteydet toimintaympäristöön. Opiskelijalla on:

- ymmärrys rakenteellisen sosiaalityön ja vaikuttamisen eri tasoista ja muodoista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakentällä että laajemmin yhteiskunnassa.
 - tietoa ja taitoa jäsentää kriittisesti ja analyttisesti palvelujärjestelmien toimintaa ja vallan rakenteita.
 - valmius toimia vahvana rakenteellisen sosiaalityön erityisasiantuntijana ja jatkuvasti kehittää omaa asiantuntijuuttaan.
 - taitoa toimia tiedontuottajana ja käyttää siinä tarvittavia erilaisia sosiaalityön tiedontuotannon menetelmiä ja perusvälineitä työssään (mm. sosiaalinen raportointi, julkisuustyö ja mediaosaaminen).
 - tietoa yhteiskunnallisen kontekstin yhteyksistä ihmisen hyvinvointiin sekä valmius osallistua hyvinvointikertomusten ja erilaisten politiikkaohjelmien ja toimintasuunnitelmien laadintaan.
3. Opiskelija pystyy hyödyntämään sosiaalityön ja muun tieteellisen tutkimuksen tuloksia ja menetelmiä tutkivalla ja arvioivalla työtöteellä. Opiskelijalla on:
- tietoa sosiaalityön ja erityisesti rakenteellisen sosiaalityön viimeisimmän tutkimuksen ja kehittämistyön tuloksista sekä menetelmistä ja taito hyödyntää niitä työssään.
 - taitoa käyttää tutkimusta rakenteellisen sosiaalityön ammatillisten käytäntöjen analysoimiseen, arvioimiseen ja kehittämiseen.
 - osaamista arviointi- ja vaikuttavuustutkimuksen menetelmistä ja valmius käyttää niitä rakenteellisessa sosiaalityössä.
 - taitoa tuottaa tieteellisiä raportteja sekä asiantuntijatekstejä.
4. Opiskelija kykenee toimimaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisissa ja kansainvälisissä yhteisöissä ja verkostoissa oman erikoistumisalansa asiantuntijana. Opiskelijalla on:
- tietoa ja taitoa toimia monialaisissa, monitoimijaisissa ja moniammatillisissa yhteisöissä rakenteellisen sosiaalityön erityisasiantuntijana.
 - tietoa rakenteellisen sosiaalityön kansainvälisistä keskusteluista ja verkostoista.
 - valmius toimia rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijatehtävissä kansainvälisillä kentillä.

OPINTOJEN KULKU

Erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen suorittaminen rakenteellisen sosiaalityön erikoisalalla on mahdollista vain Jyväskylän yliopistossa. Opetus järjestetään opetussuunnitelman pohjalta Jyväskylässä. Opetukseen valitaan 30 opiskelijaa. Jyväskylän yliopisto rekisteröi opiskelijan opintosuoritukset. Koulutus järjestetään yhteistyössä valtakunnallisen Sosnet-yliopistoverkoston kanssa, jota koordinoi Lapin yliopisto.

Yhteensä 70 opintopisteen laajuiset rakenteellisen sosiaalityön erikoisalan opinnot suoritetaan 2,5 vuodessa oman työn ohessa. Erikoistumiskoulutus toteutetaan vuosien 2024–2026 aikana monimuoto-opetuksena digitaalisia oppimisympäristöjä hyödyntäen. Koulutus sisältää 18 kontaktiopetuspäivää sekä lopputyötä tukevat ennakko- ja oppimistehtävät, vertaisoppimisen ja -arvioinnin sekä tieteellis-käytännöllisen lopputyön ja siihen liittyvän ohjauksen. Koulutuksessa hyödynnetään Jyväskylän yliopiston opetus- ja tutkimushenkilöstön ohella muita erikoisalan asiantuntijoita. Opinnot arvioidaan hyväksyty/hylätty asteikolla.

OPETUSSUUNNITELMA

1. ERIKOISALAOPINNOT (40 op)

1.1 Rakenteellisen sosiaalityön perinne ja asiantuntijuus (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija jäsentää rakenteellisen sosiaalityön perinteiden ja tietopohjan avulla nykypäivän asiantuntijuuden haasteita ja mahdollisuuksia. Opiskelija asettaa henkilökohtaiset opiskelutavoitteensa ja ideoi lopputyönsä aiheita. Lisäksi aloitetaan oman osaamisen itsearviointi sekä näkyväksi tekeminen.

Oppimismuodot: Ennakkotehtävä. Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Kevät 2024

1.2 Rakenteellisen sosiaalityön yhteiskunnallinen konteksti ja muuttuvat toimintaympäristöt (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija osaa jäsentää tietoa yhteiskunnallisen kontekstin yhteyksistä ihmisen hyvinvointiin sekä ymmärtää rakenteellisen sosiaalityön ja vaikuttamisen eri tasot ja muodot sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakentällä ja laajemmin yhteiskunnassa. Opiskelija omaksuu tietoa ja taitoa jäsentää kriittisesti ja analyyttisesti palvelujärjestelmien toimintaa ja vallan rakenteita.

Oppimismuodot: Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Kevät 2024

1.3 Valtaistuminen ja osallisuustyö (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija hallitsee voimaantumisen- ja valtaistumiskeskustelujen historialliset juuret ja pääsuuntaukset. Lisäksi opiskelija osaa soveltaa työkäytännöissään osallisuuden, osallistumisen ja osallistamisen käsitteitä sekä tuntee asiakokonaisuudesta tehtyä viimeisintä tutkimusta.

Oppimismuodot: Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Syksy 2024

1.4 Tiedontuotanto ja sosiaalinen raportointi vaikuttamisen välineenä (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija osaa toimia tiedontuottajana ja -jakajana sekä käyttää siinä tarvittavia erilaisia sosiaalityön tiedontuotannon menetelmiä (mm. sosiaalinen raportointi, tietojärjestelmät ja dokumentointi, sosiaalisten vaikutusten arviointi ja ennakointi). Opiskelija osaa tuottaa ja jakaa tietoa omasta työstään sekä asiakkaiden tarpeista ja elinoloista ja niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä suunnitella ja toteuttaa toimia epäkohtien muuttamiseksi.

Oppimismuodot: Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot sekä ryhmätyöt ja -keskustelut. Ryhmätöihin, luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Syksy 2024

1.5 Julkisuustyö ja viestintä (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija ymmärtää viestinnän merkityksen sekä sosiaali- ja terveysalan että oman työnsä kannalta ja haluaa kehittää omia viestinnän taitojaan. Opiskelija osaa ilmaista itseään ja perustella näkemyksiään työelämän vuorovaikutustilanteissa sekä osaa laatia vaikuttavan viestinnän asiakirjoja. Opiskelija tuntee vaikuttavan mediatyöskentelyn perusteet ja hallitsee sosiaalisen median käytön työssään.

Oppimismuodot: Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot sekä ryhmätyöt ja -keskustelut. Ryhmätöihin, luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Kevät 2025

1.6 Ihmisoikeudet ja oikeudenmukaisuustyö (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija jäsentää ihmisoikeudet, eettiset kysymykset ja oikeudenmukaisuuden osana rakenteellisen sosiaalityön arvopohjaa ja osaa soveltaa ajattelua käytännössä. Opiskelija tuntee teemasta käytyä kansainvälistä keskustelua.

Oppimismuodot: Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Syksy 2025

1.7 Hyvinvointipolitiikka ja strategiatyö (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuvalla opiskelijalla on yleiskäsitys hyvinvointipolitiikasta ja siihen liittyvästä vaikuttamis- ja strategiatyöstä sekä valmius osallistua hyvinvointikertomusten ja erilaisten politiikkaohjelmien laadintaan. Lisäksi opiskelijalla on valmius ja taito tuoda asiakaskansalaisten sekä sosiaalityön asiantuntemus eri tasoilla tapahtuvan politiikan ja päätöksenteon avuksi.

Oppimismuodot: Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus ja materiaali.

Ajankohta: Syksy 2025

1.8 Toimintaympäristöjen ja palveluiden kehittäminen (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija osaa toimia ja vaikuttaa monialaisissa ja moniammatillisissa ryhmissä. Toiminta voi tapahtua yhdessä asiakkaiden/kokemusasiantuntijoiden/kansalaisjärjestöjen/sosiaali- ja terveydenhuollon tai muiden sektoreiden toimijoiden kanssa toimimattomien rakenteiden ja käytäntöjen ehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja kehittämiseksi.

Oppimismuodot: Toimintaympäristöjen ja/tai palveluiden kehittämiseen liittyvä oppimistehtävä, jonka voi kytkeä osaksi tieteellis-käytännöllistä loppu-työtä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus sekä opiskelijan itsenäinen tiedonhaku.

Ajankohta: Kevät-Syksy 2025

2. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOPINNOT (20 op)

2.1 Arviointi- ja vaikuttavuustutkimus rakenteellisen sosiaalityön välineenä (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija hallitsee arviointi- ja vaikuttavuustutkimuksen peruskäsitteet ja -suuntaukset. Hän osaa koota tutkimus- ja asiantuntijatietoa sekä laatia arviointiraportin. Opiskelijalla on valmiuksia arvioida ja mitata asiakastyön vaikutuksia rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta. Opiskelijalla on perusvalmiudet palvelujen laadun ja vaikuttavuuden arviointiin.

Oppimismuodot: Kontaktiopetusjakso (2 pv): Luennot ja ryhmäkeskustelut. Luentoihin ja kirjallisuuteen liittyvä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Kevät 2025

2.2 Tutkimus- ja kehittämismenetelmät (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija hallitsee yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tekemisen sekä osaa suunnitella, toteuttaa ja raportoida rakenteellista sosiaalityötä. Opiskelijalla on valmiudet toimia vaativan kehittämistyön vastuuasiantuntijana.

Oppimismuodot: Verkkokurssi, jolla kirjallisuuden avulla perehdytään tutkimus- ja kehittämismenetelmiin sekä tehdään lopputyötä edistävä oppimistehtävä.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettava kirjallisuus.

Ajankohta: Syksy 2024

2.3 Tekstien kriittinen lukutaito ja tulkinta (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija osaa lukea ja analysoida kriittisesti yhteiskuntatieteellistä ja ihmistieteellistä tutkimusta sekä muuta informaatiota. Opiskelija perehtyy systemaattiseen tiedonhakuun.

Oppimismuodot: Verkkokurssi, jolla perehdytään itsenäisesti tiedonhakuun ja analysoidaan lopputyöhön liittyvä tieteellinen artikkeli.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettu kirjallisuus.

Ajankohta: Kevät 2025

2.4 Tieteellinen raportointi ja asiantuntijakirjoittaminen (5 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija osaa soveltaa tieteellistä raportointia ja asiantuntijakirjoittamista rakenteellisen sosiaalityön välineenä.

Oppimismuodot: Verkkokurssi, jolla kirjallisuuden avulla jäsennetään rakenteellisen sosiaalityön asiantuntijuutta.

Oheiskirjallisuus: Kurssilla osoitettu kirjallisuus.

Ajankohta: Kevät 2026

3. TIETEELLIS-KÄYTÄNNÖLLINEN LOPPUTYÖ (10 op)

Osaamistavoite: Erikoistuva opiskelija kykenee sosiaalityön ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tuloksia ja menetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään rakenteellisen sosiaalityön ammatillisia käytäntöjä.

Oppimismuodot: Lopputyö voi sisältää 1) työpaikalla toteutettavan kehittämistehtävän ja sen raportoinnin, 2) artikkelin vertaisarvioidussa tai muussa asiantuntijajulkaisussa, 3) vaativan tutkimus- ja/tai kehittämishankkeen suunnitelman tai meneillään olevan hankkeen raportoinnin tai 4) kirjallisuuskatsauksen tieteellisistä teksteistä. Opiskelija sopii lopputyönsä aiheen ja toteutuksen erikoisalan vastuuopettajien kanssa. Opiskelija toteuttaa tieteellis-käytännöllisen lopputyön yliopiston ja mahdollisuuksien mukaan työpaikan ohjausta sekä muiden erikoisalan opiskelijoiden vertaistukea hyödyntäen. Lopputyö voidaan tehdä myös yhteistyönä useamman opiskelijan kesken.

Ennakkotehtävä. Lopputyöseminaari/kontaktiopetusjakso (2 pv). Oman oppimisen ja osaamisen itsearviointi ja näkyväksi tekeminen sekä koulutuksen arviointi.

Ajankohta: Tavoitteellinen valmistumisaika toukokuu 2026.